

הלכת בדרכיו - היתכן?

בשבועיים האחרונים דיברנו על 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי' שזו דרגה גבוהה, אברהם יצחק ויעקב! כעת אנחנו רוצים להמשיך את זה ולהתקדם לשלב נוסף, יותר מזה.

הגמרא אומרת בסוטה (דף יד, א) מאי דכתיב 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו' וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה! והלא כבר נאמר 'כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא!' אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה. ובמקום נוסף אומרים חז"ל הוה דומה לו מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון, כאן אנחנו מגיעים לדרגה גבוהה יותר, לא רק כמו האבות הקדושים, אלא כביכול הקב"ה בעצמו!

ולכאורה היינו אומרים שהכוונה לאיזה אחיזה קטנה, נגיעה קטנה, אבל הבית מדרש הסלבודקאי לא כ"כ שמח עם זה... כיון שהמדרש (ויקי"ר כד, ט ועיי"ש עוד כד, ד) מביא בתחילת פרשת קדושים, קדושים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם. זאת אומרת שיש הוא אמינא שאדם יכול להגיע שיהיה יכול כמוני! ובתלמידי סלבודקא אוהבים להוסיף שהקמ"ל לא הפשט שלא צריך מה שאתה מבין שזה יכול כמוני, אלא מה שאתה הבנת, יכול כמוני – אתה תעשה! אלא שגם אחרי שתעשה את היכול כמוני, אני עדיין יותר גדול, רק שאתה לא יכול להבין מה שזה, ומה הפשט בזה? [וכמובן שאנחנו רק נוגעים בקצה המטה].

הגר"ש שקופ בהקדמה לספרו שערי ישר מסביר מהו המושג של 'קדושים תהיו'. היסוד של הדברים אומר ר' שמעון, אני לא קיים! כל המהות שלי – זה השני. הקדושים תהיו – פרושים תהיו, הכוונה היא שאין חשבונות פרטיים שלי, ואין נגיעות אישיות, אלא הכל זה לחשוב מה הקב"ה רוצה.

וזה כביכול הקב"ה. הקב"ה בכל מצב חושב רק עד כמה אפשר להיטיב לבריות. ואין לו שום חשבונות ושום שיקולים אם מגיע להם או לא, אם יכול או לא יכול, אלא כל מה שהקב"ה מסובב – זה רק לטובה. והחיוב של בן אדם להיות יכול כמוני, זה לא לחשוב על עצמו. וכמו שאומר בהקדמה לנפש החיים, כמה פעמים זההיר אותי אבא **כי כל מה שהאדם נברא – לא נברא אלא להועיל לאחריו!** כל מה שהבן אדם נברא! זה לא שבעצם נבראתי לצורך עצמי, רק שמוטל עלי גם להועיל לאחריו. לא ככה! אלא כל מה שאדם נברא לא נברא אלא להועיל לאחריו.

[והגר"ש מאריך בזה עם נחום איש גמזו, ומסביר זאת בצורה נפלאה עיי"ש].

להתחסד עם השני בלי שיקולים אישיים

ברגע ואנחנו מגיעים לדרגה של להיטיב לשני מבלי שיקולים אישיים, אנחנו מתקדמים לשלב נוסף גם בכיוון ההפוך. מה שהיה אומר הרבי' שלנו. כתוב בחז"ל אמר לו הקב"ה לאברהם אתה תפסת אומנותי אף אני אתן לך ברכתי. אתה תפסת אומנותי: מה אני גומל חסדים אף אתה גומל חסדים, שנאמר "ואברהם קבר את שרה אשתו" אף אני אתן לך את ברכתך, אני עתיד יומיך, ואברהם זקן בא בימים. ושואל המשגיח ר' מאיר חדש: וכי מכל החסד הגדול של אברהם רק זה מה שמצאת, שהוא קבר

את אשתו!! הרי בדרך כלל בעל נורמלי, אם אשתו לא קוברת אותו אז הוא קובר אותה... וכי זה החסד לאברהם!! הרי בעלה חיב בקבורתה! ולאברהם היה חסד גדול של הכנסת אורחים במדבר, ואהל עם ארבעה פתחים, ורק זה מה שזוכרים לו!! אלא אומר ר' מאיר חדש, החסד לאברהם זה ה'הוה דומה לו' והלך אחר מידותיו. הוה דומה לו בלי שום שיקולים. אני לא חושב על עצמי.

וזה יכול להיות אפילו אצלך בבית! אברהם אבינו הגיע לשיא של דרגה שהוא לא חשב כלום על עצמו וגם כאשר הוא קבר את שרה הוא חשב רק איך לדאוג לשרה ולא בגלל שהיא אשתו. אז הוא הגיע לשלימות הכי גדולה בהוה דומה לו - ואברהם קבר את שרה אשתו. וזה החסד הכי גדול שיש בנמצא כיון שזה ההוה דומה לו הכי גדול. וברגע ואנחנו מגיעים ליסוד שכל המעלה הגדולה בהוה דומה לו זה לא לחשוב על עצמי, ולחשוב רק מה טוב לשני ואין שום נפק"מ אם זה על חשבוננו או לא – אז זה יכול להיות גם אצלך בבית. עם אשתך, עם הילדים, או עם האחים זה לא משנה. ולא רק בגלל שהוא אח שלי, או שהיא אשתי, אלא אני חושב רק להיטיב!

וידוע הסיפור שהיה מספר ר' שלום שבדרון. שפעם הוא הלך עם הבן שלו הקטן לרופא. ובדרך, פגש אותו הנסיך הסלבודקאי ר' אייזיק שר, ושאל אותו: ר' שלום, לאן אתה הולך? ואמר לו, לקופת חולים. ר' שלום! לאן אתה הולך?? אז ר' שלום הבין שהוא שואל אותו למה אתה הולך כעת, הרי יש יסדר! והצטדק: פשוט יש לי שני ילדים חולים בבית, ואשתי לקחה ילד אחד, ואני כעת לוקח את הילד השני, פשוט לא היתה ברירה, צריך לדאוג להם. ר' שלום! לאן אתה הולך?? והוא כבר לא הבין מה הוא רוצה, אז הוא שאל, למה הרה"י מתכוין? אמר לו ר' אייזיק, זה נקרא, שהבהמה הגדולה לוקחת את הבהמה הקטנה... גם בבהמות זה ככה, האמא דואגת לילדים שלה, וכן האבא דואג לילדים שלו (חוץ מהעורב בשעה שהם נולדים) אז גם אתה דואג לילד שלך, זה כמו בהמה! אתה צריך לענות לי, שאתה הולך לעשות חסד!!! וכי בגלל שהוא ילד שלי אז זה כבר לא גמילות חסדים!! מה הקשר, גם לילד שלי זה חסד! בן אדם יכול להתעלות במידת החסד, שהוה דומה לו, גם בילד שלו וגם באשה שלו, רק שאנחנו לא חושבים על זה.

ויותר מזה, אנחנו מוצאים בגמרא בתענית (יא, ב) גומל נפשו איש חסד, ותוספות שם כותב אדם שאוכל ולא מתענה הוא איש חסד! למי הוא עושה חסד? יש פה גוף, והגוף רעב אז הוא נותן לו לאכול, אני לא חושב על עצמי, אלא יש פה גוף מסכן שצריך לתת לו לאכול, אז הוא עושה חסד, ולא סתם חסד אלא הוא איש חסד!

המושגים הללו של הוה דומה לו, מושגים עד כמה בן אדם לא חושב על עצמו כלום, זה מתחיל מהכי קטן עד האדם הכי גדול. סיפרנו כמה פעמים, שסיפר לי הרה"ג ר' אהרן בכרך (ר"י בגבעת רוקח) שחותנו שלו הג"ר אליעזר פלצינסקי אמר פעם לחזו"א על מישהו מסוים שהוא אדם גדול עד למאוד, רק שהוא נופל בנגיעות, היכן שיש לו נגיעות פרטיות – הוא נופל שמה. אמר לו החזו"א אילו היית אומר לי שהוא בן אדם גדול מאוד, רק שפעם הוא נפל באיזה חטא – קשה להאמין, אבל עדין זה לא סתירה לאדם גדול, שהרי הגמרא אומרת אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום, שבודאי עשה תשובה, אבל

כשאתה אומר לי אדם גדול שנופל בנגיעות?! אז הוא עשרים וארבע שעות ביממה אדם קטן! אם כל העולם הוא סביב עצמו – אז הוא קטן. המושגים האלו, לא לחשוב על עצמי, לחשוב רק על השני, זה ההוי דומה לו וזה החסד לאברהם. ואם אני רוצה להגיע להוי דומה לו, זה אומר לתת, ולתת, ולתת מבלי שום שיקולים וחשבונות. וזה מה שראינו אצל רבקה.

אהבת חסד מסייעת לקיימו אפי' על חשבון המקיים

כתוב 'והאיש משתאה לה'. הרוקח אומר שהמשמעות שעמד המום ממה שראה ומסביר שהוא ראה שאחרי שהשקתה לכולם היא עומדת ומביטה לצדדים. ומזה הוא התפעל. ויש מסבירים, שאחרי שהיא נתנה לכולם לשתות, נתנה לאליעזר, נתנה לגמלים, היא חיפשה אולי יש פה עוד מישהו שצריך לשתות! אותה הוכחת לעבדך ליצחק! האהבת חסד שהיתה לרבקה זה בלי שיעור ובלי גבול. כי באור פניך נתת לנו תורת חיים ואהבת חסד! הרי ע"פ דין היא בודאי לא היתה חייבת. כתוב "עזוב תעזוב עמו" ואם הוא לא עושה כלום אז לא חייבים לעזור, ואליעזר הרי נשאר בצד ולא עזר לה. אבל לא זו האשה אשר אותה הוכחת לעבדך ליצחק. זה – חסד של כולם, אבל אצל רבקה – היא הנתנה, היא שמחה בעשיית החסד, הרי אין איסור לעזור, וכשאני נהנה ושמו ומאושר מזה, אדרבא לא מפריע לי בכלל שגם השני נהנה.

מספרים על אחד מהגדולים (אני לא זוכר על מי, ואני לא אחראי שזה נכון...) שהיה מבזבז את כל הכסף שלו לצדקה. ושאלו אותו הרי כתוב המבזבז אל יבזבז יותר מחומש! ואמר להם, כל זה מדובר על מי שנותן בשביל מצוות הצדקה, אבל אני נותן כי אני נהנה לתת. וכי יש גבול להנאות?! אין גבול למה שמותר לי ליהנות, וזה היה האהבת חסד של רבקה.

ואם כך, בואו ונעזו ללכת קצת הלאה. זה מהלך חדש, אבל במשנת החסד של סלבדוקא יש לזה מקום גדול.

לא מכבר היה היארצייט של רחל אמנו. וישנה שאלה מפורסמת: הרי יעקב נתן לרחל סימנים, הוא ידע שלבן נוכח ורמאי, והוא ידע שהוא יכול לשקר אותו, ולכן הוא נותן לה סימנים. ורחל רואה שאחותה הולכת להתבייש אז היא מסרה לה את הסימנים. רחל! כל מה שנוגע על חשבונך – ניחא. אבל כאן יעקב הוא הבעה"ב. הוא זה שהולך להתחתן, והוא נתן לך סימנים כי הוא לא רוצה אשה אחרת. אז איך את הולכת ומוסרת את הסימנים לאחותך?

והתירוץ הפשוט הוא שגם יעקב לא התכוון לאפוקי את לאה, כי הוא ידע שהיא ראויה לו, רק שלבן יכל לתת לו אשה הרבה יותר פחותה שאינה ראויה ליעקב, ולכן הוא נתן לה סימנים, כי הרי ודאי גם הווא לא היה רוצה לבייש.

אבל אפשר להסביר במהלך יותר עמוק: רחל הבינה שזה גופא הבחינה שיעקב בוחן אותה. הרי יעקב בודאי לא התכוון לבייש את אחותה, והיא לא צדקת יותר מיעקב. לא היתה לה כזו הוה אמינא. רק שרחל הבינה שבמסירת הסימנים יעקב רוצה לנסות אותה, איך תתנהגי כשזה יהיה על חשבונך? מה יהיה כאשר לבן יתן את אחותך במקומך האם תביישי אותה, או שתמסרי לה את הסימנים? וזה היה המבחן שלה. והיא עמדה בזה בהצלחה! ובאמת היא זכתה להקים את ביתה – בגלל זה! מרן הרה"י היה רגיל לומר שרחל לכאן יכלה לחשוב לעצמה, הפסדתי. יכלתי לקבל את כל השנים עשר שבטים. אבל בחז"ל כתוב "ויזכור אלוקים את רחל ויפתח את רחמה" ואומר רש"י (בא' מהפשטים), מה זכר? סימנים שמסרה לאחותה. דהיינו שבלי זה – לא היה לך כלום. ועם זה – את

קיבלת, ואת מה קיבלת את יוסף שהוא התעלה מעל כל מה שאחיו עשו לו ולא ביישם רק נהג בהם כבוד בלי סוף, ואת בנימין עם ביהמ"ק שבחלקו, ובהקשר לכך, נספר, פעם היה בחור בישיבה שהיו להם בבית כמה בנות מבוגרות בבית וביקש ממני ללכת איתו לרה"י שיתן איזו סגולה. אמר לו הרה"י אני יודע סגולה מן התורה, ויתור. הנה רחל ויתרה וקיבלה. אמנם זה לא כ"כ קל, אבל זה סגולה של התורה. עכ"פ זה הכלל תמיד, מי שחושב על השני זה החסד לאברהם, לא לחשוב על עצמי.

ממעשי החסד האדם נבנה ומרויח

ופה יש לנו חידוש בתוך חידוש: אחד שבאמת חושב על השני ולא חושב על עצמו – הוא בונה את עצמו! וכמו שהיה אומר הפחד יצחק, לעמוד בנסיון – זה לוקח כוחות. אבל אחרי שעמדת בזה – זה מוסיף לך כוחות! לותר לשני – קשה. אבל אחרי שויתרת – אתה קיבלת. וזה מה שמצינו אצל רחל. וכן מצינו בעוד מקום, חז"ל (מדרש רבה רות ב, יד) אומרים למה נאמרה מגילת רות? להודיעך מתן שכרן של גומלי חסדים. שהרי נעמי ויתרה על הכל, על המלכות, היו לה בזיונות גדולים שכולם ראו איך הגבירה שברחה מפני העניים, אמנם בגלל אלימלך בעלה כעת היא בעצמה עניה וצריכה ללקט עם כל העניים. ואת כל הבושות האלו היא לקחה על עצמה אפילו שהיא לא אשמה. אבל דוקא משם צמחה הישועה, למי הנערה הזאת, והחזירו אותה ישירות לבית המלכות. אמה של מלכות – זה הולך על רות. כאשר אדם חושב על השני – דוקא מזה הוא נבנה. שהרי הגמי' אומרת (שבת ק"ג, ב) ויאמר בועז לנערי למי הנערה הזאת וכי דרכו של של בועז לשאול בנערה אלא דבר חכמה ראה בה או דבר צניעות ראה בה ודוקא מאותו מקום שהלכה לבנות עצמה למען גמול חסד עם חמותה, משם התחילה הישועה שהסתיימה ב'אמא של מלכות'. וכן כתוב על כלב ותמת עזובה ויקח לו כלב את אפרת (ד"ה א - ב, יט) ואחז"ל בסוטה (יא, ב בסוף ותחילת יב) שעזובה היא מרים, ולמה נקרא שמה עזובה שהכל עזובה מתחילתה, ופרש"י שהיתה חולנית ועזובה כל בחורי ישראל מלישא אותה, ולקחה כלב לשי"ש, ונולד להם חור, וגם דוד המלך מזרעם.

והנה לפני כמה ימים נפטר הבן יחיד של הגר"י וויס בעל המנחת יצחק. ויש סיפור מאוד מפורסם שסיפר המנחת יצחק בעצמו, שקשור לדברים שאנחנו מדברים כעת. המנחת יצחק בחרותו היה עילוי גדול וגם מיוחס גדול. ובזמנם, היה מקובל (אצל העולם החסידי) שהחתן נפגש עם הכלה פעם אחת, ואם הוא רוצה את השידוך אז הוא מדבר עם ההורים שלפעמים היו גרים בריחוק מקום, ורק אז באו אל מקום הכלה, וכך היו גומרים את השידוך. והוא דיבר עם הכלה. וכנראה שאצלו היופי לא כ"כ תפס מקום, והוא שלח לאמא שלו שהיא יכולה לבוא לגמור את השידוך. אמא שלו באה וראתה שהכלה מאוד מכוערת. אז היא אמרה לו שהיא לא מסכימה לשידוך בשום אופן. אז הוא ביקש ממנה, אמא, תרשי לי לראות אותה עוד פעם, אני רוצה להיפגש איתה פעם נוספת! אז אמא שלו הבינה שכנראה בפעם הראשונה הוא לא כ"כ שם לב, ולכן הוא רוצה לראותה שוב. אח"כ הוא חוזר הביתה ואומר לה, אמא, אני רוצה להתארס! שאלה האמא, למה? האם ראית אותה? אמר לה, כן. אז למה אתה רוצה להתארס? כי אני לא אבייש בת ישראל! אז תמהה האמא, למה לא אמרת את זה כבר בהתחלה, בשביל מה הלכת להיפגש? אז אמר לה המנחת יצחק, אני רציתי לראות, אם היא לא כל כך מכוערת – אז לא נורא שנבטל את השידוך כי את לא מסכימה. היא תמצא בסוף שידוך אחר. אבל אם היא כל כך מכוערת, אז גם לבטל את השידוך, וגם היא כל כך מכוערת – אף אחד לא יקח אותה! אני לא יכול לעשות את זה. ובאמת הוא גמר את השידוך. ומה היה לבסוף? למנחת יצחק היו שלש נשים. אמר המנחת יצחק, רק מהאשה הזו יש לי בן. היא נפטרה צעירה

והשאירה בן אחד. זה כל מה שיש לי. ומהילד הזה כבר יש שושלת גדולה. וזה הבן שנפטר לאחרונה. הבן יחיד שלו. הוא חשב על השני – ומה הגיעה כל המשפחה שלו. וזה מה שעשתה גם רחל. החידוש שרות חידשה לנו, זה **כוחו של גומלי חסדים, כמה שאתה יותר חושב על השני ולא על עצמך – ככה אתה יותר בונה את עצמך.**

מי שחושב על עצמו – מפסיד את הכל

ומאיך מי שחושב על עצמו – מפסיד את הכל. חס, הוא היה ההיפך הגמור, הוא חשב רק על עצמו. כתוב על חס שהוא שימוש בתיבה, אחד מהשלשה ששימשו בתיבה. לא איכפת לו שכולם ירעבו הוא דואג לעצמו. ועוד כתוב עליו שהוא סירס את נח אביו. ולמה, כי לא רצה שהירושה תתחלק לארבעה. מספיק שלשה בנים. ומה הוא קיבל? עבד עבדים יהיה לאחיו, וכל מה שקנה עבד קנה רבו. לא נשאר לו כלום. רצית לדאוג לעצמך – כלום לא תקבל.

וכן זו היתה סדום. וסדום זה לא רק שיגעון שהיה, זה קיים גם היום. היום בהרבה מדינות כאשר באים ראשי ישיבות להתרים, אי אפשר להוציא משם את הכסף. כסף של המדינה נועד לצורך המדינה, אנחנו צריכים לדאוג למדינה שלנו. למה לדאוג לאנשים אחרים? וצריך למצוא כל מיני פטנטים איך להוציא מהם את הכסף. (וכן יש סיפור עם אלכסנדר מוקדון ויק"ר כז, א), אותה מדיניות. ומה היה בסוף? מהפכת סדום! אם אתם דואגים רק לעצמכם – שום דבר לא ישאר ממכם.

וזהו הכלל בחיים אדם שדואג לעצמו – הוא מפסיד את הכל. ואדם שחושב על השני – מרויח את הכל. "כל המתפלל על חברו נענה תחילה". נענה תחילה! ולמה? כי חשבת על השני.

[דרך אגב, היום מקובל סגולה למי שלא הולך בשידוכים, שאומרים לו תתפלל על החבר שלך ואז יהיה נענה תחילה. אבל צריך לשים לב, מי שמתפלל על חברו רק בגלל שהוא רוצה להיענות תחילה – אז הוא לא מתפלל על החבר שלו, הוא מתפלל על עצמו... צריך להיות מתפלל על חברו!]

והנה כשאנחנו מדברים כעת על תפילה, יש לנו פה בחור חשוב בישיבה משיעור ב' שנחלה ל"ע, (אלעזר מנחם בן הדסה' לרפ"ש) ואחינו בשרינו הוא, אחד מבני החבורה. וזה מחלות שלא יודעים מתי גומרים איתם, והטיפולים – הם לא קלים, טיפולים מחלישים.

הגריי אורי ויסבלום שליט"א מביא בספרו ספורנו מבהיל. כתוב בפרשת וירא שהמלאכים ברכו את אברהם ושרה ששנה הבאה יהיה להם בן. ושרה צחקה. ונתבעה, למה היא לא האמינה. ומסביר הספורנו, למה באמת היא לא האמינה – כי היא חשבה שהמלאכים אומרים את זה בשם עצמם, וברכה (אפי' של מלאכים!) לא תעזור פה, בשביל ללדת בגיל תשעים לא תעזור ברכה, אלא רק אם הקב"ה היה אומר, **או על ידי תפילה כשמוצאים חן בעיני ה'.** והרב ויסבלום מאד התפעל מזה, כולם מבקשים ברכות של צדיקים, וכי"ש ברכה של מלאכים ושרפים אבל זה לא בשביל לשנות טבע. של אחרי בלותי היתה לי עדנה. ומה כן יכול לעזור? או שהקב"ה אומר, או תפילה. רואים כמה גדול כוחה של תפילה, זה אין לתאר ואין לשער!

ובשביל לראות עד היכן מגיע הכח של לחשוב על השני, נספר, בעיר חברון בשנת תרפ"ט כשהיתה השחיטה הגדולה שביצעו הערבים ימח שמם, היו בחורים שהרגישו שזה כבר הסוף שלהם, ועוד כמה דקות הם עוברים לעולם שכולו טוב. והרי זרקו שם את כולם, ובין הגוססים היו גם בחורים בריאים שנפלו בין כולם, אבל הערבים ימח שמם הסתכלו על כ"א לראות אם הוא חי או לא, אז אותם הבחורים שנטו למות הלכו

בשארית כוחותם לכסות את הבריאים בשביל שיזל עליהם הרבה דם ויהיו בטוחים שהם הרוגים ויעזבו אותם. וככה ניצלו כמה וכמה בחורים.

וכשסיפרו את זה לר' ירוחם הוא יצא בהתפעלות. אדם שהוא נוטה למות, ברגעים האחרונים, על מה הוא חושב? הוא חושב על השני. זה גדלות האדם אמיתית! לא גדלות האדם שלי, אלא גדלות של האדם, גם אצל השני! אי אפשר לחשוב רק על עצמי. זה דבר פשוט.

מלחשוב על השני ולשמוח בשמחתו גם כשה רק מרוויחים

ונתקדם עוד יותר. יש סיפור ידוע שהגה"צ ר' הירש קופשיץ שאל פעם בביתו מה זה אגוטע מענטש (אדם טוב)? וכל אחד ענה משהו. ובסוף שאלו אותו מה זה, ואמר להם אדם שיכול לשמוח בשמחה של השני. אבל לא סתם לשמוח, לשמוח באמת! ומספרים, שפעם לאחת מבנותיו (של ר' הערש) היה קשה קצת בשידוכים. ויום אחד, אחד מן המתפללים עשה שידוך טוב. ור' הירש בא הביתה מאושר, שמח וטוב לב, ברוך ה'! ואפילו שלו בעצמו היתה בעיה עם זה, הוא היה כ"כ מאושר בשמחה של השני, זה – אדם טוב.

אליעזר עבד אברהם! בואו ונראה לאן הוא העפיל. הרי הוא היה ארוך כנען, והוא רצה את השידוך של יצחק לבת שלו, דבר שלא היה מופקע. הרי אם ישאלו אחד מאיתנו יש לפניך שתי אפשרויות, או לקבל שווער שנקרא אליעזר, או (שווער שנקרא בתואל) וגיט שנקרא לבן, את מה אתה מעדיף? מי שיציעו לו את האחות של לבן – הוא יפגע, גם אם זה אחות כמו רבקה, הרי זה לא לבן, זה שחור משחור, הוא רמאי, נוכל.

ואליעזר מקבל כזו סטירת לחי, אתה ארוך, ואני ברוך, ואין ארוך מתדבק בברוך. ואחרי זה, כאשר נגמר השידוך עם לבן – ויקוד האיש וישתחו לה! הוא הולך להגיד תודה רבה! הרי זה שידוך שהוא רוצה, והוא קיבל כזו סטירת לחי, אבל ברגע שזה נגמר כמו שאברהם רצה – וישתחו לה, הוא מודה לקב"ה שלאברהם טוב. ואז, כתוב בחז"ל שיצא מכלל ארוך ובא לכלל ברוך. ובחז"ל יש הרי הפלגות יתירות על אליעזר. כתוב שהוא נכנס חי לנן עדן! ועוד דברים מופלאים, זה אדם טוב. לחשוב על השני. לשמוח עם השני. תפסיק כל הזמן לחשוב רק על עצמך, תתחיל לחשוב שהרי יש עולם גדול, ונבראת לא רק בשביל לחשוב על עצמך, והרי כל מה שחם נענש כי חשב רק על עצמו, ולכן היה ארוך... עבד עבדים אבל ברגע ואליעזר העפיל לצד השני לחשוב רק על השניגם אם זה על חשבוננו יצא מכלל ארוך ובא לכלל ברוך.

הרבה פעמים מגיע נסיון לבן אדם והוא לא מבין עד כמה הנסיון הזה יכול לקבוע לו את כל החיים, והג"ר חיים קמיל מאריך בזה בצורה נפלאה, ומביא את הסיפור המפורסם על השדי חמד, שהרי לשדי"ח היה קשה מאוד בכישרון, ואיך הוא זכה לחבר את כל השדי חמד, (שהחפץ חיים כבר הפליג בשבחו) היום בשביל לחבר כזה ספר, עם כל המחשבים וההתפתחות שיש, עוד יצטרכו כמה מכונים, והרבה אברכים שישבו על זה, והשדי"ח עשה את כל זה לבד, בכוחות עצמו. ויש ע"ז סיפור שלם שע"י שנותר לשני על אף שזה היה הרבה על חשבוננו האישי זכה ונהפך לבו לרום המעלה.

אבל עכ"פ קורה שמגיע לאדם נסיון בחיים שקובע לו את החיים, והנה לפנינו, אליעזר עבד אברהם, היה לו נסיון, הוא רוצה את יצחק לבת שלו. והוא מקבל כזו סטירת לחי, אבל כשאברהם מקבל, אתה תשמח או לא? וישתחו לה! הוא לא חלם שהנסיון הזה בא להוציא אותו מכלל ארוך לכלל ברוך. מבהיל!

דווקא הנסיון הוא ההזדמנות לזכות

הג"ר חיים קמיל מביא שמצינו עוד אצל עפרון. כתוב בחז"ל למה כתוב עשר פעמים 'בני חתי'! אלא כל מה שמברר מקחו של צדיק – כאילו קיים את כל עשרת הדברות.

עפרון עמד בהתחלה בדרגה מאוד גבוהה, כאילו קיים את עשרת הדברות! ואח"כ כתוב בחז"ל "נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואנו" שזה הולך על עפרון שהפסיד את האות וא"י משמו, והוא כתוב עפרון כתיב חסר. נתנו לך נסיון כדי להרויח הרבה. לא עמדת – תראה לאן נפלת.

[והגר"א מבהיל עוד יותר, למה חסר לו דוקא את האות ו'! ומסביר, אילו עפרון היה ממשיך בשלו שהוא לא רוצה לקחת כסף, אז אברהם התכוון לתת לו את כל האלף כסף שהוא קיבל מאבימלך (כמשי"כ הנה נתתי אלף כסף לאחיך הנה הוא לך כסות עיניים) ואברהם לא רצה ליהנות מאבימלך ורצה לתת לעפרון את כל האלף. אבל כשהוא ביקש ארבע מאות – עפרון הפסיד את השש מאות, הם נשארו אצל אברהם והוא יתן את זה למישהו אחר. ולזה רומזת האות ו', שהוא הפסיד את השש מאות.]

לפעמים בא לבן אדם נסיון. אם הוא עומד בו – הוא מרויח גם בעולם הבא, וגם בעולם הזה. אבל ברגע שהוא לא עומד בזה – הוא נופל ומפסיד.

מרוך הרה"י ר' גרשון אדלשטיין שליט"א הביא פעם, איך שהקב"ה אמר לירבעם בן נבט, חזור בך, ואני ואתה וכן ישי – נטייל בגן עדן. הדבר הראשון ששואל ירבעם – מי בראש? הרי כעת אני ואתה וכן ישי נטייל בגן עדן. אבל הראש שלו כעת בניסיון, הוא בעל גאווה גדול וקשה לו לותר על הכבוד. הוא בכלל לא חושב על המחיר שיש. והוא לא עמד בזה ונמנה בין אחד מן המלכים שאין להם חלק לעולם הבא. לפעמים מגיע נסיון לבן אדם, וקשה לו, והוא לא יודע שאם הוא יעמוד בזה הוא יזכה לרגעים של גדלות. וכן מסבירים גם את הגמרא בעבודה זרה דף י"ז על ר' אליעזר בן דורדיא, בכה רבי, יש קונה עולמו בשעה אחת ולא עוד אלא שקוראים לו רבי.

והתמיהה עצומה, על מה רבי בכה? אלא אם זה מה שאפשר לזכות בשעה אחת – כמה שעות כאלו יש לבני אדם שמתבזבזים! מעמידים אותך בתוך נסיון, רוצים לגדל אותך ולרומם אותך – אל תפסיד הכל ברגע אחד.

וזה הרי מה שכתבנו על הנסיון של רחל [והשדי חמד] – אם יחשבו על עצמם או על השני, וכאשר עמדו בניסיון – השתנה כל עולמם, וכן הרבה פעמים יש רב המלמד ברמה גבוהה והתלמידים לא ברמה זו, התומר דבורה בתחילת פ"ה ופ"ז מזהיר שיש לתת רק לפי כח המקבל וזה גם כמה פעמים שייך אצל חברותא, ודי למבין.

להתמסר למען השני

סיפר לי הנכד של מרוך הרה"י הגרמ"י ליפקוביץ, שהיה פעם ראש ישיבה שהיה צריך גם למסור שיעורים, והיה טרוד הרבה מזמנו באסיפת כספים ובצרכי הישיבה ולא היה לו זמן מספיק בשביל להכין שיעור. אז הוא החליט שבישיבה שלו ילמדו שלשה מסכתות, וכל מחזור יעבור את כל השלש מסכתות. וכך יש לו כבר שיעורים מוכנים, רק צריך קצת להסתכל. וכך הוא יכל לעשות הכל. ובאו המגידי שיעורים האחרים לר' מיכל יהודה בטענות, וכי נעבור את כל החיים שלנו רק עם שלש מסכתות!! ובאו בהצעה, שהם יאמרו לראש ישיבה או שתכניס עוד כמה מסכתות, ואם לא או שנעזוב לגמרי או שניקח חופשה לזמן מה ונלמד מסכתות לעצמנו. ואמר להם ר' מיכל יהודה, אומר לכם את האמת, אני לא יכול לענות לכם על השאלה הזו, אני לא מבין בשאלות הללו. אז הם חזרו שוב על השאלה. אמר להם – שמעתי, אבל אני לא מבין בכאלו שאלות. ותמהו, למה הרה"י מתכוון? והסביר, אני מהרגע שנהיית מגיד שיעור לתלמידים – מעולם לא חשבתי מה איתי. חשבתי רק מה טוב לתלמידים. אני לא רגיל לשאלות הללו.

וסיפור נוסף שמאוד ריגש אותי, על הגאון ר' שלום שפירא, (חותנו זקיניו של מורינו הרה"ג ר' יצחק שרייבר שליט"א) הוא היה יהודי גאון, ומתמיד גדול

והיה משיגה בישיבת אור התורה (כיום היא כבר לא קיימת) והוא היה מתאים ראש ישיבה חשוב. ולאחמ"כ הציעו לו להיות ראש ישיבה בישיבת חדרה (אחרי שהרב אוליפנד עזב ורצו לשקם את הישיבה עם בחורים טובים) ושלחו אותי לדבר איתו. ואני זוכר כמו עכשיו, הוא אמר לי "יתשמע, זה לא מעניין אותי, ואני לא רוצה. אתה לא יודע איזו הנאה יש לי כאן כשאני רואה בחור שלא קם לתפילה ואני משכנע אותו לקום, ולמחרת אני רואה אותו בשחרית בישיבה, אני לא מוכן לותר על ההנאה הזו, אני רואה בזה תפקיד, אני רואה בזה אידיאל. אני רואה שאני תורם בזה, אני לא מחפש שיקראו לי 'ראש ישיבה', אני לא צריך את זה... פה, אני יודע שאני תורם!"

אלו מושגים חדשים, וזה נוגע גם למה שדיברנו. תפסיק לרגע לחשוב על עצמך. בחור יכול לעשות חשבון בשבילי יותר טוב לעשות כך וכך. ייתכן, אבל בישיבה אתה מזיק. אם אתה רוצה להצליח – צריך להיות אחרת, צריך לחשוב על הישיבה והבחורים, מה טוב להם ולא להיות מזיק, וכמו בחור שילמד כל בלילה וישן ביום וכל כיוצ"ב, אתה רוצה להצליח ולהבנות-חשוב גם על השני.

אם נותנים לכלל מקבלים מהכלל

בהפטרה של פרשת השבוע כתוב על המלך דוד "ויכסוהו בבגדים ולא יחס לו", ואומרים חז"ל, למה, כי הוא קרע את כנף מעילו של שאול. ובפשטות לומדים שזה עונש. אבל הזכרנו פעם בשם הג"ר חיים פנחס שיינברג זצ"ל (ר"י תורה אור) שזה לא עונש. רק שאי אפשר לגשת לבן אדם ולבנות אותו, ואח"כ לבקש ממנו תרומה... הבריאה כולה תורמת. וגם הבגד תורם את התרומה שלו, שהוא מכסה ומחמם. אבל דוד המלך ביזה את הבגד, וזה לא משנה למה, אפילו שהוא צדיק, אבל סוכ"ס הבגד התבזה והתבייש. ולכן הוא כבר לא נותן את תרומתו והוא לא חימם אותו.

אמר לי מרוך הרה"י: [מרוך הרה"י לא אהב את מה שמדברים על הדור הזה שהוא דור ירוד וכדומה, הוא לא אחז ככה. זה דור שיש בו הרבה בני עליה. והרבה לומדים תורה מתוך הדחק. הוא לא רצה לזלזל בדור הזה נכון שיש הרבה מה לתקן ויש כאלו שירדו אבל יש גם צד שני של מטבע וכאמור] ואם כן, למה באמת לא מקבלים את התפילות שלנו? הנה כעת אנו צועקים כ"כ הרבה על המחלה, למה לא מקבלים את תפילותינו?

ואמר לי מרוך הרה"י, בגלל שאנחנו מזלזלים בתפילה, וממילא היא לא יכולה לעזור לנו. מזלזלים בתפילה, ומזלזלים בקדושת בית הכנסת. אתה בא לתפילה מהאחר ולפעמים גם יוצא מוקדם... אז אם אנחנו לבד לא מאמינים בכח התפילה אז מה הפלא. כאשר מזלזלים בקדושת ביהכ"נ אז התפילה לא עולה לרצון. והרב שיינברג דיבר על כך שכתוב פיקודי ה' ישרים משמחי לב, תורת ה' תמימה משיבת נפש, ומחכימת פתי. ולמה לא מרגישים את זה? אומרים חז"ל כי דבר ה' בזה – זה מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. ואם בן אדם מתבטל שמבזה את התורה אז התורה לא נותנת את התרומות שלה.

זה רגעים למחשבה. אדם יכול ברגע קטן לצאת מאפילה לאור גדול. אדם מתחזק בתפילה, ופתאום התפילה שלו נשמעת. וכשהוא מתחזק בלימוד התורה, הוא מרגיש לפתע את המשמחי לב. את המשבת נפש, והוא חי חיים אחרים! יש קונה עולמו בשעה אחת. אף בן אדם לא יודע מתי הנסיון שלו בא אליו. והנסיון מגיע אליך כדי שתתרום! וכמו שהבאנו בשבת שעברה את דברי השפת אמת עשרה נסיונות נחננה אברהם אבינו **כדי להודיע חיבתו של אברהם אצל הקב"ה!** כי מכל נסיון הוא רק גדל ועלה ופרח יותר! והיינו שהקב"ה אהב אותו ולכן הוא נתן לו הרבה נסיונות כדי שרקק עיד"ז זכה למעלה ראש ולהיות אבי האומה.

כאשר בא נסיון לבן אדם, צריך לדעת שנותנים לך כעת סולם לרומם אותך, ולפעמים זה גם יכול לשנות את כל החיים, ואתה מתרומם ונהיה אדם אחר. חבל לא לעמוד בניסיון.

יש קונה עולמו בשעה אחת ויש שמפסיד את עולמו בשעה אחת. אשרי מי שזוכה ומתרום ע"י הנסיון ומרויח לא רק שעה אחת, אלא משעה אחת הוא מרויח חיים שלמים!

לע"נ

הר"ר מרדכי יהודה לייב בן הר"ר צבי הערש אלדאק זצ"ל

נלב"ע י"ב חשוון

וזוגתו מרת פרומט בת הר"ר יוסף ע"ה

זכו לתת מפיתם ולחמם למען עניי א"י ולמען לומדי התורה

נלב"ע כ"ז חשוון תשע"ג

תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחה שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגיליון במייל: 4166058@gmail.com